De schynheilige, zynde het gevolg van de blyspelen genaamt: het gedwongen huwelyk, en Lubbert Lubbertsz

Molière

Vertaald door: Pieter de la Croix

bron

Molière, *De schynheilige, zynde het gevolg van de blyspelen genaamt: het gedwongen huwelyk, en Lubbert Lubbertsz* (vert. Pieter de la Croix). Albert Magnus, Amsterdam 1686

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/moli015schy01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

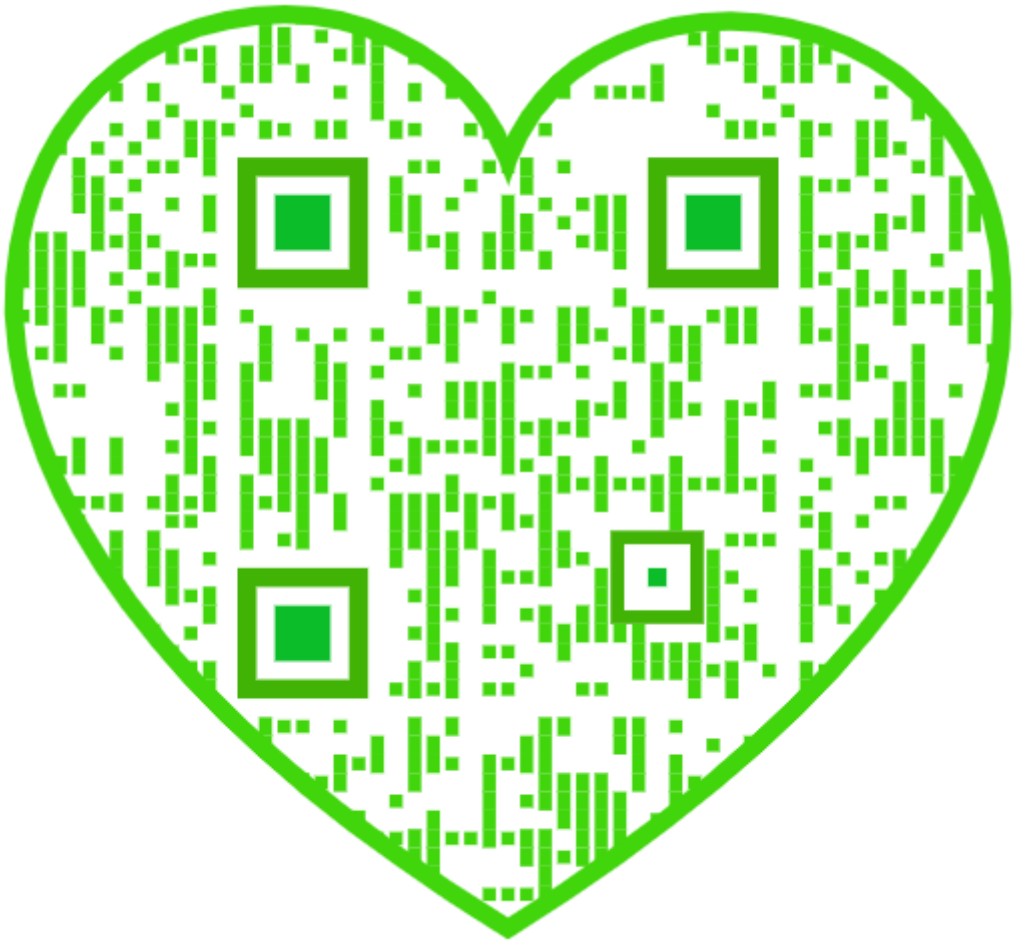

Copye van de Privilegie.

DE Staten van Hollandt ende Westvrieslandt doen te weten. Also Ons vertoont is by de tegenwoodige Regenten van de Schouwburgh tot Amsterdam. Dat sy Supplianten sedert eenige Jaren herwaerts met hunne goede vrinden hadden gemaeckt en ten Toonele gevoert verscheiden Wercken, soo van Treurspelen, Blyspelen als Kluchten, welcke sy lieden nu geerne met den druck gemeen wilden maecken, doch gemerkt dat dese wercken door het nadrucken van anderen, veel van haer luyster, soo in Tael als Spelkonst souden komen te verliesen, ende alsoo sy Supplianten hen berooft souden sien van hun bysonder ooghwit om de Nederduytsche Tael en de Dichtkonst voort te setten soo vonden sy hen genootsaekt, om daer inne te voorsien, ende hen te keeren tot Ons, onderdanigh versoeckende, dat Wy omme redenen voorsz. de Supplianten geliefden te verlenen Octroy ofte Privilegie, omme alle hunne wercken reets gemaeckt ende noch in 't licht te brengen, den tyt van vyftien Jaren alleen te mogen drucken en verkopen of doen drucken en verkopen, met verbot van alle anderen op seeckere hooge peene daar toe by Ons te stellen ende voorts in communi forma. Soo is 't dat Wy de Zake en 't versoek voorsz. overgemerkt hebbende, ende genegen wesende ter bede van de Supplianten, uyt Onse rechte wetenschap, Souveraine magt ende authoriteyt deselve supplianten geconsenteert, geaccordeert ende geoctroyeert hebben, consenteren, accorderen ende octroyeren mitsdesen, dat sy geduurende den tyt van vyftien eerst achter een volgende Jaren de voorsz. werken die reeds gedrukt zyn, ende die van tyt tot tyt door haer gemaekt ende in 't ligt gebragt sullen werden, binnen den voorsz. Onsen Lande alleen sullen mogen drukken, doen drukken, uytgeven en verkopen. Verbiedende daarom allen ende eenen ygelyken de selve werken naar te drukken ofte elders naer gedrukt binnen den selve Onse Lande te brengen, uyt te geven ofte te verkopen, op de verbeurte van alle de naargedrukte, ingebragte ofte verkogte exemplaren, ende een boete van drie hondert guldens daer en boven te verbeuren, te appliceren een derde part voor den Officier die de calange doen sal, een derde-part voor den Armen der Plaetse daer het casus voorvallen sal, ende het resterende derde-part voor den Supplianten. Alles in dien verstaande, dat wy de Supplianten met desen Onsen Octroye alleen willende gratificeren tot verhoedinge van hare schade door het nadrukken van de voorsz. werken, daar door in geenige deelen verstaen, den inhoude van dien te Authoriseren ofte te advoueren, ende veel min de selve onder Onse protectie ende bescherminge, eenig meerder credit aensien ofte reputatie te geven, nemaer de Supplianten in cas daar in yets onbehoorlykx soude mogen influeren, alle het selve tot haren laste sullen gehouden wesen te verantwoorden; tot dien eynde wel expresselyk begerende, dat by aldien sy desen Onsen Octroye voor de selve Werken sullen willen stellen, daer van geene geabbrevieerde ofte gecontraheerde mentie suilen mogen maken, nemaer gehouden sullen wesen her selve Octroy in 't ge-

heel ende sonder eenige Omissie daer voor te drukken ofte te doen drukken, ende dat sy gehouden sullen zyn een exemplaer van alle de voorsz werken, gebonden ende wel geconditioneert te brengen in de Bibliotheecq van Onse Universiteyt tot Leyden, ende daer van behoorlyk te doen blyken. Alles op peene van het effect van dien te verliesen. Ende ten eynde de Supplianten desen Onsen consente Octroye mogen genieten als naer behooren: Lasten wy allen ende eenen ygelyken die 't aengaen mach, dat sy de Supplianten van den inhoude van desen doen, laten en gedogen, rustelyk en volkomentlyk genieten en cesserende alle beletten ter contrarie. Gedaen in den Hage onder Onsen groten Zegele hier aen doen hangen den XIX Septembr. in 't Jaer onses Heeren en Zaligmakers duysent les hondert vier en tachtig.

G. FAGEL.
Ter Ordonnantie van de Staten
SIMON van BEAUMONT

De tegenwoordige REGENTEN van de SCHOUWBURGH, hebben het Recht van de bovenstaande Privilegie, aangaande dit Kluchtspel, vergunt aen ALBERT MAGNUS Boekverkooper tot Amsterdam.

In Amsterdam den 4 *July* 1686.

Vertooners.

LUBBERT.
IZABEL, *Vrouw van Lubbert*.
FRANSYN, *Meyd van Izabel*.
JERONIMO, *Vriend van Lubbert*.
JAN, *Knecht van Lubbert*.
KAREL, *Minnaar van Izabel*.
LAMMERT, *zyn Knecht*.
Heer van HOOGADEL, } *Vader, Moeder, en Broer van Izabel*.
Vrouw van HOOGADEL, } " "
KOENHERT. } " "

Het speeld in de Kamer van Lubbert, in de tyd dat het vertoond word.

De schynheilige,

Eerste toonneel.

FRANSYN, ***veegt een mantel en een hoed, en zingt.***

Zyn uwe lonken,
Om herten t'ontvonken,
En te doen branden in de minnegloed?
Is uw schoon zingen, om herten te dwingen,
Wrange Amaril, is dat uw hoogste goed?
En is uw speelen,
Op luit en veelen;
Maar harten steelen
Die gy niet begeerd?
Zoo zyn uw gaaven,
Om te begraaven,
Alle uwe slaaven,
Die gy overheerd.

2.
Hoe, zyn myn oogen,
Van zulk een vermoogen,
Gelyk gy zegt, zoo blyft uit myn gezigt,
Kan ik door de ooren,
De herten bekooren?
Wanneer ik zing, stop dan uw ooren dicht:
En is myn speelen,
Op luit en veelen,
Maar herten steelen?
Dat baard my verdriet;
Want uwe zinnen,
Daar door te winnen,
Om my te minnen,
Is de meening niet.

Tweede toonneel.

Daar werd gescheld.
FRANSYN, LAMMERT.

FRANSYN.
Daar zal hy zyn, dat 's goet, het uur is net verstreeken.

LAMMERT.
Pas ik niet louter op, is 't veilig hier te spreeken?

FRANSYN.
Ja Lammert, kom maar in, hier is nu geen gevaar.
Is alles klaar!

LAMMERT.
O ja, zoo klaar als klaartjes klaar.
Ik kom zoo uit de Wyk, 'k heb alles gaan bestellen,
Veel Konfituren, nat en droog, en ook Prumellen,
Twee Marsepynen, met veel lek re snoepery.
Een groot vat Moezelwyn, met naarzen van Kandy.
Veel Hazen, Hoenderen, Patryzen, Snippen, Duiven,
Een schoone Venizoen, daar zullen wy aan kluiven,
Een vaatje Spaanze Wyn, een vles vol Ypekras.

FRANSYN.
Myn tanden waat'ren al, ik wou dat ik'er was.

LAMMERT.
Veel flessen Vin Däi, en Spaanse Socolade,
Een slesse kelder met Serbet en Limonade;
Boetarga, Herders kuit, Pistasjes, Kaviaard,
Ansiovis, met een vers gebakke merrigtaard,
En zes paar Hammen, met twee schoone Schaapen Bouten,
Ook nieuwe Labberdaan zoo vars en eerst gezouten.
Met noch een Oxhoosd Vin Coutaeu de beste Wyn,
Een ton Loens Bier voor ons, is dat niet wel Fransyn!
Myn Heer hoopt met uw Vrouw in deze zoomerdagen,
By 't Wykermeertje stil te leven met behaagen.
Maar hoe is 't hier gestelt, is 't hier wel aangeleid?

FRANSYN.
'k Heb aan Heer Lubbert van uw Heer zoo veel gezeid,

Dat hy zyn Vrou zelf raad dat zy met hem zal spreeken,
Maar heeft uw Heer hem in een zedig kleed gesteeken?
Dat Lubbert Lubbertzen hem niet kan kennen?

LAMMERT.
Wis,
Jy zult zelf twyfelen, Fransyntjen, of hy 't is.
Hy spreekt zagtzinnig en lieftalig, vol medoogen,
En als een Philozoof ziet hy uit zeedige oogen.
Hy praat heel langsaam, en hy gaat een traage tred,
Hy hoord aandachtig, en hy antwoord klaar en net.
Hy ziet gestadig na om hoog, nooit na benede,
Als of zyn oog de lucht in pacht had, en zyn reede,
Zyn niet als van de deugd, en van het deugden spoor.

FRANSYN.
Zoo moet hy doen of hy kreeg by haar geen gehoor,
Kan hy haar in die schyn behaagen, 't zal gelukken
Dat hy de vrucht van zyn getrouwe min zal plukken.

LAMMERT.
Ik heb goe moed zy is noch jong, 't zal heel wel gaan,
En jy weet ook Fransyn hoe vast dat vrouwen staan.

FRANSYN.
Het mag zoo gaan als 't wil, ik zal het 'er aan waagen,
Myn zwaarste straf is datze my ten huis uit jagen.

LAMMERT.
Dan trouwe wy Fransyn, zie daar daar is myn hand,
Met deeze gouwe ring een fyne diamant,
Wy zullen by myn Heer dan woonen met ons beiden.

FRANSYN.
Ik wist Mevrouw zoo lang met schyndeugd te verleiden.
Ik hoop 't zal noch wel gaan, och zy weet anders niet,
Of 't is al waarheid wat zy van my hoord en ziet.

LAMMERT.
Dat is het kunsje om zo de waereld te bedriegen.

FRANSYN.
'k Ben als een Advocaat, zoo onbeschaamt in 't liegen.
Ik draag my zeedig by Mejuffrouw, kuis en fyn.

LAMMERT.
Heel goet, de waerelt wil toch zoo bedroogen zyn.

FRANSYN.
Ik roem haar gaven, en ik volg haar na in zeden.
Zy leerd my de ydelheid des waerelds gansch vertreeden.
Ik zucht als zy zucht, hoor ik heb haar wys gemaakt
Dat hier uit Vriesland is een Heer die na haar haakt.
Een van die fyne, die daar by malkander leeven,
Die van een geest die nooit gekent was zyn gedreeven,
Een die haar deugden daar gehoort heeft, en komt hier,
Om haar te spreeken, om in haar het deugden vier
Meer aan te blaazen, maar hoe wil dat schepsel kyken?
Wanneer zy zien zal dat het Karel zal gelyken.
Maar hy moet op zyn rol wel letten, zy is fyn.
Zoo fyn als rag.

LAMMERT.
Tut, tut, dat zal wel gaan Fransyn.
Want hy is loos en stout hy zal hem zoo wel draagen,
Dat hy haar door de schyn van deugd wel zal behaagen.
O hy leerd alle daag zyn rol voor 't spiegel glas.

FRANSYN.
Vertrek nu Lammert haal uw Heer en repje ras.
Mejuffrouw zal zoo dra hy komt haar laten vinden.

LAMMERT.
Maar eerst een zoen Fransyn, dan vlieg ik als de winden.
Die zoen die smaakt.

FRANSYN.
Wat zo, nou Lammert loop jou best.

LAMMERT.
Dat is op reekening Fransyn, en flus de rest.
Die snoeperytjens zyn als de gestoole beeten,
Zoo wonder zoet, niet waar Fransyn?

Binnen.

FRANSYN.
Dat moest ik weeten.
Loop loomelammert, loop, je loopt'er me jou gek.
Ik dien elk om profyt, ik pas maar op een trek.

Zoo lang hy geeven wil, zal ook myn liefde duuren.
Een diamantring, wel ik lach om zulke kuuren,
Wie daar al weer, die wilder in zyn met geweld.

word gescheld.

Derde toonneel.

FRANSYN, JERONIMO.

FRANSYN.
Maar is dat schellen, Heer ik ben geheel ontsteld.

JERONIMO.
Ik trok vry zwaar, om dat gy 't ligt zout konnen hooren.

FRANSYN.
Gy zoud Mejuffrou zoo in haar devotie stooren.
Haar stillen aandacht lyt geen loopen van een muis.

JERONIMO.
Maar Lubbert Lubbertze uw Heer is die niet t'huis.

FRANSYN.
Ja Heer.

JERONIMO.
Ga, roep hem voor.

FRANSYN.
Maar ik dien wel te weeten
Hoe dat uw naam is?

JERONIMO.
'k Ben Jeronimo geheten.
Uw Heer heeft my ontbôon.

FRANSYN.
Zit, lees zo lang, ik ga.
Daar lees de lessen van de wyze Seneca.

Vierde toonneel.

JERONIMO.
Dit komt my klugtig voor, wel wat of dit zal weezen,
De meid belast my te gaan zitten en te leezen.
'k Zal hier verkeerd zyn, o dit is een ander huis,

De meid heeft my niet wel verstaan, zy heeft abuis.

Vyfde toonneel.

JERONIMO, LUBBERT.

LUBBERT.
Wel Heer Jeronimo ik wachtte met verlangen
Om de eer te hebben van u in myn huis te ontfangen.

JERONIMO.
Heer Lubbert Lubbertzen ik twyfelde terstond
Of gy hier woonde, want ik veel verand'ring vond,
Uw Meid, waar van ik u wel eer heb hooren klaagen,
Schynd haar nu zeedig, vroom, en deugdelyk te draagen.

LUBBERT.
Myn Huisvrouw en de Meid, zyn nu zo fyn, zo fyn,
Dat gy zoud zeggen, Heer, hoe kan het moogelyk zyn.

JERONIMO.
Ze sprak zo zeedig, dat kwam my zo vreemt te vooren.
Maar die verandering, laat my daar wat van hooren.
Gy hebt aan my gedaan zoo dikmaals uw beklag,
Dat Karel t'uwent kwam zoo wel by nacht als dag.
Ook dat uw Huisvrouw van haar gunst hem me ging deelen.
'k Heb op de Schouwburg daar twee spellen van zien speelen
Met innerlyk verdriet.

LUBBERT.
Myn Heer Jeronimo,
't Is heel verandert, zy heeft my zo lief, ja zoo
Dat zy in daad en schyn alleen my is geneegen.

JERONIMO.
Maar Lubbert Lubbertze, hoe heb jy 't zoo gekreegen?
Gy klaagde my voorheen dat zy en ook Fransyn
Haar buiten sporighêen bedekten door de schyn
Dat zelf haar Vader en haar Moeder u bekeeven.

LUBBERT.
Ik heb die raad gedaan, die gy my hebt gegeeven.

En die is wel gelukt.

JERONIMO.
Ja wel myn vriend, ik hoor
Hier wat goed nieus.

LUBBERT.
Ik nam myn Huisvrouw eens braaf voor,
Ik zy haar Izabel, gy weet en ik weet meede,
Uw los bedryf, ik heb dat lang genoeg geleeden.
'k Zey dat de liefde die 'k haar toedroeg was zoo sterk
Dat ik moest by haar zyn in huis of in de kerk.
Ik ging daar zy ging, en ik ruste daar zy rustte.
Ik at als zy at, en my luste wat haar lustte.
Wanneer zy Juffers wou bezoeken gaan op Té,
Gelyk dat nu al heel gemeen is, ging ik mee.
Ik zong als zy zong, en ik zuchtte als zy schreidde.
In huis of in de tuin, wy waaren nooit gescheiden.
Ik liet haar nooit alleen, al ging zy naar 't sekreet,
Ik ging al mee, o ja, het was haar lief of leet.
Dit duurde ruim een maand, toen zy met schreyende oogen
My om vergifnis bad, ter aarde neer geboogen;
Zy zeide ik heb misdaan, 'k zal in vergelding weer
Uw liefde loonen met gehoorzaam zyn, myn Heer.
Wilt tog het voorige vergeeten en vergeeven,
Myn losse jonkheit heeft my daar toe aangedreeven.
'k Heb nimmer onze trouw geschonden als in schyn.
Zy bad my lieve man vergeef het my kan 't zyn.
En ik vergaf het haar, na zoo veel vuldig smeeken,
Al had ik steen geweest, myn hart had moeten breeken.
Zy is verandert heel van zeede en gewaad,
De deugd alleen is nu haar eenigste sieraad.

JERONIMO.
Dat voorbeeld is voor elk wel waardig om te onthouwen.
Het spoorloos leeven van de mannen, maakt dat vrouwen
Vaak ongebonden zyn, veel mannen laat en vroeg,

Zyn aan den dobbel, op de bierbank, in de kroeg,
En zetten voor de vrouw de deur van ontucht open;
Veel mannen maaken dat hun vrouwen haar verloopen.
Een vrouw is als een tuin, vermaaklyk, vrugtbaar, goet.
De man de schutting, die de tuin bewaaren moet.
Bezoekt haar niemand, kan zy zoo alleenig leeven?

LUBBERT.
Een zeedemeester zal van daag haar lessen geeven
Voor de eerste maal.

JERONIMO.
Heel goet. Maar wat is dat voor een?

LUBBERT.
Fransyn zeit 't is een man, geleerd meer als gemeen,
Daar is in zyn gezigt en overdeftig weezen,
De waare wysheid en oprechte deugd te leezen.
Hy spreekt orakels, en daar straalt uyt zyn gelaat
De spiegel van de deugd, de vyand van het kwaad.
Hy zal in 't spoor der deugd, dat zy heeft ingeslagen,
Haar meer aanmoedigen om last met lust te dtaagen.
De deugd te leeren dat 's haar daaglyks tydverdryf,
Dat is al haar vermaak, ja wel ik heb een wyf
Myn Heer Jeronimo, gy zoud het naauw gelooven,
Haar deugd gaat ver al wat ik zeggen kan te booven.

JERONIMO.
Zoo denkt zy niet meer aan Heer Hooveling?

LUBBERT.
O neen?
Zy leeft met my vernoegt: gerust, en wel te vrêen.
Zy lacht met de Adeldom, en titels die hoog brallen
De waare needrigheid kan haar alleen gevallen.
Daar zal hy moogelyk zyn, Fransyn, Fransyn, kom veur,

schellen.

Daar word gescheld, kom ras en opent voort de deur.

Zesde toonneel.

JERONIMO, LUBBERT, KAREL, LAMMERT, FRANSYN.

LUBBERT.
Myn Heer Jeronimo, let met aandachtige ooren
Naa 't geen gy van myn Vrouw en deeze Heer zult hooren.

JERONIMO.
Heer Lubbertzoon, myn Vriend, dat zal ook zoo geschien.

KAREL ***doet Fransyn een neusdoek om de hals.***
Daar is myn neusdoek, 'k mag die naakte hals niet zien,
Gy moet verhinderen 't begin van kwa gedachten,
Natuur trekt ons genoeg, o vryster, wild u wachten
Dat gy geen ergernis aan zeedige oogen geeft,
Gelukkig is de mensch die buiten opspraak leeft,
't Zyn buitenspoorighêen te gaan met naakte leeden.

FRANSYN.
Hou jy die trant maar.

KAREL.
Goet, dat past, dat past de zeeden.
Dat alle rampspoed wyke in waarheid en in schyn,
Dat alle zegen 't huis vervuld, daar wy hier zyn
Zyt gy de Heer van 't huis?

LUBBERT.
Ja Heer.

KAREL.
Zyt gy in deugden
Van daag gevordert? spreek, want dat is al myn vreugden.

LUBBERT.
Myn Heer ik doe myn best.

KAREL.
Dat 's wel, o dat is goet,

Rust niet voor dat gy leeft met een gerust gemoed.
Al 's waerelds schatten zyn onmagtig om te geeven
't Geen dat de deugd geeft, deugd doet ons onsterflyk leeven.

Mors nova vita piis.
O Dives Dives
Non omnia Tempora vives.
Gy moet in 't spoor der deugd nooit stil staan, al wie staat
Het is onfeylbaar dat die veel te rugge gaat.
Dat leerd ons Socrates, natuur leerd daar beneeven,
Hoe dat elk weinig heeft van nooden, veel moet geeven,
Demostenes leerd ons de matigheid, het voegd
De beste mensch, dat hy zich met het best vernoegd,
Dat is de deugd alleen, dat pronkjuweel der grooten,
Dat kostelyk kleinood, die 't heeft in 't hert geslooten,
Pronkt met het hoofdsieraad der heiligen, ja myn zoon,
In 't strydperk van de deugd wint men de lauwerkroon.
Maar stakker stichting in uw beider redenering,
Wanneer ik inkwam, of gedy den die tot leering?
Of raakten 't koopmanschap, of zaaken van het land?
Of was het van wat nieuws gehaalt uit de koerant?
O laat veel hooger stof en geestelyker dingen
Het voorwerp zyn van al uw ziels bespiegelingen;
Gy oude vaders, wyl uw gryze kruin uw kroond,
Leef, leef hier boven schoon gy noch beneeden woond.
Waar is uw huysvrouw, van wiens deugd tot vreugd der vroomen
My binnen Vriesland is roemruchtig voorgekomen.
Haar deugd te hooren heeft de broederen beroerd
En my uit yver hier tot Amsterdam gevoerd.
Gansch Wiedwerd was verheugd, daat we onder de banieren
Van onzen opperhoofd de deugd, steets zee genvieren
En triompheeren over de ondeugt, door 't beleyd
Van onze Veldheer, wierd ons van uw vrouw gezeid.

Gun my 't geluk om haar te moogen zien en spreeken,
Op dat ik merken mag, wat haar noch komt te ontbreeken.

LUBBERT.
Myn Heer, zoo 't u belieft tree binnen dat salet,
Fransyn, maak dat die Heer daar word een stoel gezet.
Blyf by hem, ik zal zelf myn huisvrouw hier voort bringen.

Zevende toonneel.

LUBBERT JERONIMO.

JERONIMO.
Wel Lubbert Lubbertzoon, ik zie hier wond're dingen.

LUBBERT.
Dat's waar myn Heer, gy vind hier veel verandering.

JERONIMO.
Ik vind hier Karel met de bynaam Hoveling.

LUBBERT.
Wat maald u in het hoofd die Heer ter goeder trouwen,
Komt hier uyt Vriesland om myn Huysvrouw maar te aanschouwen.

JERONIMO.
Och Lubbert Lubbertzoon, ik zie hier huisverraad,
Och dat is Karel die hem met uw vrouw verstaat.
Myn ouwe vrindschap port my aan om u te toonen
Wat looze streeken in dien huisverrader woonen.
Toen ik hier heen ging kwam zyn knecht hier uyt dit huis.

LUBBERT.
Myn Heer Jeronimo, gy mist, gy hebt abuis.
Myn huisvrouw is soo fyn, zoo vroom, zo stil van leeven,
Ze vraagd heel weinig en ze wil naauw antwoord geeven;

Haar zeedig zien geeft my een daagelykze leer.

JERONIMO.
Die katten snoepen 't meest die niet en maauwen Heer.
Geen grondeloozer hert als in de stille vrouwen,
Die moet men minder als snapagtige vertrouwen.
Is hier geen kamer daar gy 't alles kond bespiên,
Daar gy, wanneer hy by uw vrouw is, hem kunt zien.
Dat hy noch zy niet weet.

LUBBERT.
Wel ja in deeze kamer,
Hier 's een verborgen hoek.

JERONIMO.
Zyn leeven geen bequaamer.

LUBBERT.
Maar zou dat Karel zyn. Jeronimo 't is mis.

JERONIMO.
Ik zal hem u doen zien, ik weet wel dat hy 't is,
Ey volg myn raad gy zult de waarheyd ook zoo vinden.
Ik haal haar Vader en haar Moeder, broer, en vrinden,
Op dat zy neevens ons ook oog getuygen zyn;
Wie dat een Hooveling verbeelden kan door schyn,
Haar broeder Koenhert zal ik voor af by haar zenden,
Die weet ik zeeker dat hem voor veel jaaren kendde,
Die zal de schillen dan haast ligten van uw oog
Hoe u Heer Karel door zyn schyngelaat bedroog.
En hoe uw huysvrouw heeft haar trouw en plicht vergeeten,
Ten waar 't u lusten om de waarheid niet te weeten.

LUBBERT.
De waarheid lust my wel te weeten, maar myn Heer,
Hoe kan een vrouw, die al haar roem steld in haar eer,
Haar man ontrouw zyn? die zy meer acht als haar leeven.

JERONIMO.
Ay is 't verzeeker, wil my maar de sleutel geeven,
Van de achterdeur, ik zal de vrinden die ik haal,

Van acht'ren in doen gaan tot in de naaste zaal,
Daar wy door 't spiegel glas haar handel zien en hooren.
Ik ken dit huis van outs.

LUBBERT.
Die moeiten is verlooren.

JERONIMO.
'k Wil my dat troosten, houd u maar verborgen dicht,
Veinst u ook uit te gaan, vervolg dog wel uw pligt.

LUBBERT.
Daar is de sleutel, ik kan hier ook binnen koomen,
Dat niemand weet.

JERONIMO.
Heel goet, dan staat ons niet te schroomen.
Vaar wel myn Heer.

binnen.

LUBBERT.
Vaarwel, maar wat gy onderwind
Is alles vrugteloos, of ik ben ziende blind.
Hoe zou myn Huisvrouw zo geveinst zyn? 't kan niet weezen.
Maar als ik denk wat zy my heeft gedaan voordeezen;
Wat looze streeken met een valsch geveinst gelaat,
Zy my gespeeld heeft, och dan twyflik in der daad.
Och dat hy Karel wat gelykt is niet geloogen.
De trekken van zyn mond, en de opslag van zyn oogen.
Zyn spraak, zyn stem, en ook de lengte van zyn lyf
Gelyken hem, hy is 't! de deugden van myn wyf
Verblinden myn gezigt, o loosheid van de vrouwen,
Haar deugdzaam leeven deed myn oogen my mistrouwen.
Wanneer Jeronimo 't my zy, ik zy 't is mis,
Maar hoe ik meerder denk hoe hy het meerder is;
Dat maakt my ongerust ik moet de waarheid weeten.
Jan, Jan.

Achste toonneel.

LUBBERT, JAN.

JAN.
Hier ben ik Heer, maar zullen wy gaan eeten?

LUBBERT.
Ga roep myn huysvrouw.

JAN.
Maar om te eeten?

LUBBERT.
Neen.

JAN.
Dat 's mis.

LUBBERT.
Ga by haar, zeg dat hier de zeedemeester is.

JAN.
Maar brengt hy bikkement dat zou myn hart vervroomen.

binnen.

LUBBERT.
Myn Heer, zo 't u gevalt gelieft maar hier te koomen,
Myn Huysvrouw zal terstond hier ook zyn.

Neegende toonneel.

LUBBERT, KAREL, LAMMERT, FRANSYN.

KAREL.
Wel heel goet,
Uw vrouw draagt na ik hoor veel schatten in 't gemoed;
Die waare rykdom is voor alles te waardeeren.
De waereld eerd den mensch alleenig om de kleeren,
Ik om de deugd alleen, de deugdelyke staat
Stelt ons met Heyligen in een gelyke graat,
Zoo spreekt Terentius dien hoogverligte schryver,
Wanneer hy voor Valens de Keyzer sprak vol yver,

Gelukkig man wiens vrouw in 't oefenschool der deugd
Haar daagen slyt.

LUBBERT.
Myn Heer zo doet zy tot myn vreugd.
Daar komt myn Huysvrouw aan.

KAREL.
De deugd straald uyt haar weezen.

Tiende toonneel.

ISABEL, LUBBERT, KAREL, JAN, FRANSYN, LAMMERT.

IZABEL.
Fransyn 't is Karel.

FRANSYN.
Niet.

IZABEL.
Myn hart begint te vreezen.

FRANSYN.
Ey zwyg zo lang tot dat uw man is uitgegaan,
Wat wort'er om de deugd te leeren veel gedaan.

KAREL.
Verligte zuster zyt gegroet, myn inge wanden
Van heilig vier ontvonkt, voel ik vol yver branden.
De broederen en ook de zusters die verheugd
In Vriesland stryen met de standaart van de deugd,
Doen u de groetenis, door my, haar broeder, draagen;
Zy wenschen dat het best u mag het best behaagen,
Dat gy de waereld en haar ydelheid versmaad,
Dat gy de deugd alleen bemind en de ondeugd haat.
O kostelyk pronksieraad en voorbeeld aller vrouwen,
Wilt my de gaaven van uw geest doch eens ontvouwen,
Op dat ik kennis kryg waar in gy mist of dwaalt,
De wyste en zeedigste die hebben vaak gefaalt.
Plutarchus schryft dat door de deugden niet te kennen,

Haar waare weezen, doet de mensch tot ondeugd wennen,
Als ons Pamphilius dien wysgeer leerd,

LUBBERT.
Mama,
Ik ga met Jan eens uyt.

JSABEL.
Als't u belieft Papa.

LUBBERT.
Myn byzyn zou misschien uw samenspraak verstooren,
Ik gaa om 't groot Muziek en 't Orgel eens te hooren,
't Geen my verheugen kan; Fransyn geef my myn hoed
En mantel.

FRANSYN.
'k Zal myn Heer, daar zynze.

LUBBERT.
Wel heel goet,
Jan jy moet met my gaan.

JAN.
Om te eeten Heer.

KAREL.
De vreede
En goe gedachten, als gy uyt gaat, neem die meede,
Terwyl gy 't snaarenspel gaat hooren, en 't geluyt
Van 't Orgel zo gedenk wat zulk een vreugd beduyt,
Op dat gy u niet aan die klanken moogt vergaapen,
De waare vreugd is in de deugd alleen te raapen;
Wanneer Wy kwaade wil verbannen en het goet
Huysvesten in ons hert, en in een ryn gemoet;
Wanneer vyf zinnen zyn eens luydent in 't begeeren
Van't goede steeds te doen en 't kwaad steeds af te weeren:
O dat akkoord voor al moet van ons zyn begeert,
Als Aristoteles ons dat breed sprakelyk leerd.
En Jan wyl gy uw Heer van achtren na zult treeden,
Zo volg voor al hem na in deugdelyke zeeden.
Al zyt gy dienstbaar, zyt nooit dienstbaar aan het kwaat

De grootste slaven zyn kwaaddoenders inder daad.
De deugd alleen maakt vry, zoo hoortme Erasmus spreeken,
Dien grooten Desideer, dien vyand van gebreeken.
Wy zullen midd'ler wyl in 't oefenschool der deugd,
Ons hier bevlytigen, dat is der vroomen vreugd.
De wyze Seneka zal on ze spreeker weezen.
Wy zuflen hooren daar begint hy al te leeren.

LUBBERT.
Vaar wel Monkeur tot flus.

JSABEL.
Papa lief, kom haast weer.

LUBBERT.
Myn Heer zoo 't u gelieft zet u zo lang wat neer,
Een kus Mama.

KAREL.
Ey neen dat zou geen stigting geeven,
Al wie zyn lusten temt bezitt het waare leeven.

ISABEL.
Fransyn ga binnen en doed dat daar dient gedaen.

FRANSYN.
Ik zal Mevrouw.

LAMMERT.
Fransyn 'k zal met u agtergaan.

Elfde toonneel.

ISABEL en KAREL.

KAREL.
Met welk een overmaat van vreugde en welbehaagen,
Zie ik uw schoone vrouw de schoonste paarel draagen,
De paarel van de deugd en zeeden, die altans.
Een zuyvre ziel versierd met onverwelk'bre glans.
Wat is uw wisseling baat, wat wint hy door 't verliezen
Van 's waarelds ydelheyt, die 't beste komt te kiezen.

'k Ben op uw voorbeeld ook in 't spoor der deugd getreen.
Ik heb al 't vuyl beslag des waerelds afgesneen.
Geen Hof noch Hoveling kan my nu meer vernoegen.
Ik leer my na de deugd en haare wetten voegen.
Gewaaden, pronk en praal, en wat de waereld eert,
Versmaad ik, 't geen ik uyt uw voorbeeld heb geleerd.
Ik leef gerust en stil, my kan geen smaad ontmoeten.
Ik tree op aarde reets de sterren met myn voeten.

IZABEL.
Heer Karel, zyt gy 't zelf, is 't waarheid of is 't schyn?

KAREL.
Ja, ik ben Karel, maar, niet die ik pleeg te zyn.
Na die tyd dat ik uw gezigt heb moeten derven,
Begon de deugd in my te leeven, 't kwaad te sterven,
Al 't schoon der vrouwen was my haat'lyk in 't gezigt,
Toen ik u miste was de waereld zonder licht.
De wanhoop dreef my aan, toen ik u nooit kon spreeken,
Om al de banden, die my bonden te verbreeken;
Tot dat ik my bevond uyt alle slaverny,
Van wellust, agting, eer, van moode en hooverdy
Ontslaagen, zoo dat nu een ziel met vrye leeden,
Hier voor u staat, ik leer de waereld te vertreeden.
'k Ga met u in een spoor vol yver heel getrouw,
Zo vast vereenigt door de deugd als man en vrouw;
Op een onstraf bre wys en buyten achterdenken,
Ook zonder het gemoed te kreuken of te krenken,
Noch ook de kuysheid te belaagen, zoo verdraag,
Dat ik met deeze kus een wederkusje vraag?
O schatkist vol van deugd, o pronkjuweel op aarde,
O kostelyk klynoot, van zulk een groote waarde,
Uw deugdenvier ontvonkt myn teeder ingewand,
En door een kuyse vlam vlieg ik in volle brand.

IZABEL.
Hoe slaapt de kuisheid en de deugd in uw geweeten?

KAREL.
Verschoon my, 'k had by na myn zelve daar vergeeten.
Uw schoonheid draagt de schult. Maar zou een kuysche vlam,

Besmette, die uyt uw twee zuyvere oogen kwam?
Hoe zou 't omhelzen, zou het kussen, streelen, smeeken,
Met zulk een deugdenbron, verzeld zyn met gebreeken?
O neen Mevrouw, wy zyn gerynigt inder daat:
Al wat wy raaken word gezuyvert van het kwaad:
Daar is veel kwaad alleen om dat het word bedreeven
Van kwaaden, 't word daarom de naam van kwaad gegeven.
Maar die geloutert zyn in deugdenvier als wy
Verwiffelen kwaad in goed, die staat het alles vry.

IZABEL.
Behalven dat de deugd in daad of schyn zou krenken.
De zuyvre deugd verbied het minste kwaad te denken,
Veel meer te doen, gy zegt het kwaaddoen is geen kwaad
Wanneer een mensch, waar in de deugd woond, dat begaad.

KAREL.
De deugd geeft vryheid, hoor al die in deugden leeven,
Staat alles vry, gelyk Licurgus heeft geschreeven.
Zoo leeven s'alle van ons soort in Vriesland, och
Daar kentmen haat, noch nyt, noch valsheid noch bezeden, drog,
Men kent geen ontucht, noch onkuyscheid, noch kwaa
Het is daar alles ryn men kent geen overtreeden
Ey volg dat spoor Mevrouw, gebruyk in uwe jeugd
Uw frisse jonkheid, wyl gy gaat in 't spoor der deugd;
Zyt gy gezuyvert en bevryt van alle vlekken,
De deugd kan, in die deugd beminnen, alles dekken.

IZABEL.
Gy zyt niet als gy schynt verandert in der daad.

KAREL, ***trekt zyn rok uyt.***
Ik ben gelyk gy ziet verandert ingewaad.
De liefde alleen heeft my dat zedig kleed doen draagen;
Nu ik u zie begint myn ziel weer op te daagen,
Nu ik de straalen van uw gadeloos gelaat
Aanschouwen mag, verryst myn heldre daageraad.

IZABEL.
Hoe denkt gy noch aan my?

KAREL.
Eer zal de waareld enden,
Eer alle bergen zich haar onderst booven wenden,
Eer ik u schoone vrouw vergeet in daad of schyn;
Ik ben uw dienaar en ik zal 't ook eeuwig zyn.

Twaalfde toonneel.

FRANSYN, KAREL, en IZABEL.

FRANSYN.
Mevrouw uw Broeder dringt in huys en wil u spreeken.

IZABEL.
Laat hem hier binnen staan.

KAREL.
Waar zal ik my versteeken?

FRANSYN.
Bedeku met uw rok.

Binnen.

KAREL.
Fransyn dat is niet quaad.
Wat ben ik u verplicht voor zulk een goeje raad.

IZABEL.
'k Zal om myn eygen eer uw schanden niet ontdekken.
Ik zoude u anders door myn broeder doen vertrekken.

KAREL.
Draag zorg toch voor myn eer, verschoon myn stout bestaan,
Zo dra uw broeder is vertrokken zal ik gaan.

Dertiende toonneel.

IZABEL, KAREL, KOENHERT.

KOENHERT.
Uw dienaar Zuster, en myn Heer, kom ik u stooren?
Ik kom voor myn vertrek alleen maar om te hooren
Of gy gezond zyt, wylik na Parys zal gaan.

KAREL.
Van wat gezontheid spreekt myn Heer, wie gaat dat aan?
Het lichaam of de geest? men zorgt altyd voort meesten.

KOENHERT.
Dat scheeld my niet myn Heer ik bruy my met geen geesten,
Ik vraag maar of het lyf gezond is, daar is 't al.

KAREL.
Wat is ons lichaam toch een groote niemendal,
Onwaardig dat men daar na vraagd, de geest der menschen
Dat is het beste deel, men moet haar welstand wenschen,
Zo spreekt Heilarius dien grooten Siziliaan.
O jongeling gy zyt ver van de rechte baan.
Dat lange haar zal u noch jammerlyk verslinden,
't Zyn strikken om u aan de waareld vast te binden,
Gelyk in 't Tafareel van Epictetus staat.

KOENHERT.
Wel hoe myn Heer is dan lang haar te draagen kwaad?

KAREL.
Al wie een kwaade boom wil tot de grond uytroeyen,
Die moet die takken van de stamboom eerst besnoeyen,
Eer hy de wortel mag aanraken is 't niet waar?
De mensch dat is de boom zyn takken zyn zyn haar.
Zoo hy die draagen wil en weygert het besnoeyen,
De wortel van het kwaat zal in hem eeuwig groeyen,
Zoo spreekt Demostenes. Wat's uw gewaad ook wilt,
Wat word met zulk een pracht al geld onnut verspild.
Daar kan onmoogelyk een nedrig herte woonen,
In een hovaardig kleed, dat Plato klaar komt toonen.

KOENHERT.
Daar zyn Hovaardigen in needrig gewaad,
't Is niet het kleed, 't is 't hert, dat maakt ons goed of kwaad.

KAREL.
O dwaaze jongeling ik moet u beeter leeren,

Men kent de voogels maar alleenig aan haar veeren.
Maar wat is uw bedryf, wat is uw daaglyx werk?

KOENHERT.
'k Ga tweemaal in de kroeg en tweemaal in de kerk.
Tweemaal op Schouwburg, zie daar heb ik u myn leeven
Met weynig woorden van een heele week beschreeven.

KAREL.
In 't Schouwburg, ja zeg vry in 't voorburg van de hel;
Al waar de droes zyn vuur en licht hout. Weet je 't wel?

KOENHERT.
Zyt gy daar ooit geweest?

KAREL.
Dat zal ik my wel wachten.

KOENHERT.
Hoe derf. gy dan zoo stout dat gy niet kend verachten?

KAREL.
Lees de oude schryvers, lees hoe schandig en hoe slecht,
Zy daar van schryven.

KOENHERT.
Goet, die schryvers schreeven regt.
Daar zyn veel, gruwelen op 't Schoutooneel bedreeven,
Men bragt daar menschen door de beesten om het leeven,
Daar wiert het muyten en oneenig zyn gesticht,
Daar bragtmen gruwelen van grooten in het licht,
Toonneel ontdekte al wat de staats bestiering raakten
Waar door zy de oppermagt by 't volk verdagtlyk maakten,
Al wat de aarswichelaars bedreeven wierd ontdekt,
Dat heeft de meeste haat op 't Schoutoneel verwekt:
Maar wie men nu hoort van de Schouburg haat'lyk spreeken
Zyn zulke die 't aan stof of wysheit komt te ontbreeken.

KAREL.
Maar zeg my eens in wat voor boeken dat gy leeft.

KOENHERT.
Ik lees Tragedien, Komedien het meest.
Ovidius daar kan ik nachten in vergeeten,

En ook Vergilius de vader der Poeten,
Zyn Herders zangen ha die streelen my voor al;
En Vondels Poezy is my als Hemelval,
'k Ben ook Poeet myn Heer.

KAREL.
Ik weet wel dat Poeten,
Schoon 't lichten zyn, meest voor lichtmissen zyn versleeten.
Haar kunst is maar alleen een dolle razerny,
Dat leert ons Siçero. Wat is de Poezy
Een haatelyk vergift daar elk een voor moet vreezen.
Die yd'le zotterny kan nergens goet voor weezen.
't Is vrugteloos daar in de tyd versleeten, hoor
Word gy een Advocaat Professor of Doctoor.
De gaas van dichten word krankzinnige gegeeven,
Dat hier tot Amsterdam voor 't Dolhays staat geschreeven.
Gaa maar daar gekken zyn of dollen, 't kan niet mis
Daar zult gy 't hooren 't zal al rymen watter is.
Het is een arme kunst, wie kander wat voor koopen?
Ze heeft Homerus met de beedlaars lier doen loopen,
Ovidius uyt 't land gebannen en verjaagd,
Inde oude tyden zyn veel Vorsten meer geplaagd
Van de Poeten die door hunne heekeldichten
Hen meer bestreeden, als 't geweld van speer of schichten.

KOENHERT.
Ik zeg dat Koningen of Prinsen, anders doen,
Die geeven schatten om Poeten vet te voen,
Gelyk Horatius zyn liergezangen melden,
En wat zyn Kooningen of Prinsen, groote helden,
Hun daaden door de tyt die zouden haast vergaan,
De Poeezy alleen houd groen hun Lauwerblaan.

KAREL,
Dat's waar Poeeten zyn als vleyende Sireenen,
Die 't quaad der Vorsten steets bedekken of verkleenen,
De heldendaaden, zoo er immermeer geschien,
Die laaten zy aan elk door valich vergroot glas zien;
Zy maaken Vorsten opgeblaazen en hoovaardig,

Haar kunst is voor die deugd beminnen, gansch onwaardig,
Dat leerd ons Tacitus.

KOENHERT.
'k Zeg de Eed'le Poëzy.
Maakt menschen Goddelyk, en die zo zyn als gy,
Zyn meerder beest als mensch, al de oorzaak van uw schelden
Is, dat uw kragt ontbreekt, om naast de Letterhelden,
Te brallen op de Troon van eer, daar gy on waard,
Elendige Pedant, moet kruipen als op de aard,
Ik laster myn gedult dat u heeft willen hooren.

KAREL.
Verdwaalde Jongeling gy zult my niet verstooren,
Uw spooreloos leeven zal u baaren veel verdriet,
Gy kent u staat niet.

KOENHERT.
En gy kent u zelven niet.
Vaarwel Maseur.

IZABEL.
Vaarwel; de Heemel wil u spaaren.

KOENHERT.
En u voor die Pedant en Roggestaart bewaaren.
Gy zyt een heilig maar alleen in uw gewaad,
Een Engel in de schyn, een Duivel in der daad,
Een Wolf in Schapen vagt, een Slang met Duive veeren,
Een Vos in loosheid, een gedrocht in mensche kleeren.
O styloor wat bedekt gy al met uw gewaad
Maar weet Poeeten zyn ondekkers van uw kwaad,
Dies in toekomen de hebt met haar niet te schaffen
Poeeten by ten als die muggezifters blaffen.

Veertiende toonneel.

IZABEL, KAREL.

KAREL ***trekt zyn rok uit.***
Is 't altemaal niet waar, 't is altemaal niet mis,
Poeeten slaagen zyn zo hard, zo snel zo wis.
De Zeedemeesters en Poeeten steeds krakeelen,
Alleen om dat den een des anders rol wil speelen.
Die bui is over en wy zyn die klip verby,
Wat ben ik uw verplichr, uw goedheid redde my,
Mits gy myn naam verzweegt uit veelderlei gevaaren.

IZABEL.
'k Verzweeg uw naam maar om my zelve te bewaaren.
Ik wacht omzichtig my voor alle schyn van kwaad.

KAREL.
Zo word de waereld meest bedroogen in der daad.
Aan minnig beeld wat heeft myn licfde in veele dagen
Om uw geleeden, ach wat heb ik al verdragen!
My knaagd de minnenyt, nu gy bekoorlyk beeld
Van zulk een haat'lyk mensch gevleid word en gestreeld
Lieftaalige Izabel, uw schoon gelaat te derven
Dat my behaagd, doet my aan duizent dooden sterven;
Als ik gedenk dat gy met zulk een drooge staak,
Met zulk een dorre boom moet neemen uw vermaak.
Hy is de dood, en gy, gy zyt het lieve leeven.
Myn zuivre zielzon, ach waar word ik heen gedreeven?
Uw schoonheid voerd my uit myn zelve, ja zo veer,
Daar ik met Goden en Godinnen banketeer.
O gadelooze vrouw, zal 't nimmermeer gelukken,
Dat ik de vrugten van getrouwe min zal plukken,
Ik heb zo eerbaar en zo kuisch u steeds onthaald,
Zal die beleeftheid door uw gunst nooit zyn betaald?
Ik kniel eerbiedig lief voor uw vergoode voeten,
Zult gy myn minnesmert en lyden nooit verzoeten?

Ik sterf van ongeduld.

IZABEL.

Rys op en zet u neer,
Ik heb voor heen veel gunst van u genooten Heer.
'k Heb in vergelding van uwheusheid ook voor deezen,
Doch op een eerb're wys, uw liefde en gunst beweezen.
Ik beef als ik het denk, 'k heb vaak myn man verraan,
In schyn van ontrouw, om u maar te woord te staan
'k Heb aan uw vleyen en uw hoofsche minnestreeken,
Door losheid van myn jeugd; my jammerlyk verkeeken,
't Was de eed'le zangkunst daar gy my het hert meestal,
Ik diende my van u gy bragt my overal,
Al waar gedanst wiert of gezongen. zonder denken
Dat dat myn goede naam vermind'ren zouw of krenken.
Ik grondveste op uw deugd, die de alderminste schyn
My nooit geroont heeft van onkuisch te willen zyn;
Maar ik heb naar die tyd myn onbezonnen leeven
Betreurt, verandert en my tot de deugd begeeven,
Geen Hoofse vleyery noch opgepronkte praat
Behaagen my, alleen de deugd is myn fieraad,
Ik haat de grootsheid, en de pracht van pronksieraaden,
De waare nedrigheid kan my het hert verzaaden.
Ach Karel waard gy ook verandert, welk een vreugd,
Gevoelde ik in myn ziel.

KAREL.

De Liefde kent geen deugd,
Ik tracht uw kuisheid noch uw deugden niet te krenken,
Verban die argwaan ey wil my tog niet verdenken,
'k Zoek u alleen te ontslaan van zulk een out gedrogt
Van zulk een gryzaart die u heeft om gout gekogt.
Die u gerooft heeft en my als een prooy ontdragen,
Die gy in weerwil van uw liefde moet behaagen,
Uw Ouders traden 't spoor der reeden toen vlak mis,
Toon wat de vrugt van een gedwongen huwlyk is;
Op dat de Tiranny der Ouders mag vermind'ren,

Aan gouwe Eezels te verkoopen schoone kinderen.

ISABEL.
Myn Ouders hebben heel voorzichtig wel gedaan,
Want daar door bleef het huys Hoogadel loflyk staan,
Dat anders door gebrek lag in de grond verslaagen,
Wanneer men de Ouders in haar oude en laaste daagen,
Wanneer zy door de last der kinders als vergaan,
Komt redden, heeft men de aldergrootste deugd gedaan.
Het is myn pligt myn vreugd en wellust te besnoeyen,
Als daar myn Ouders door herleeven en weer groeyen.
Ik kan voor haare zorg, haar teed're liefde en deugd,
Aan my beweezen nooit genoeg doen tot haar vreugd.
Ach kon ik u ook met de schat des deugds verryken.

KAREL.
Allang genoeg Mevrouw, gy hebt my klaar doen blyken
Dat gy in 't vynzen my heel kunstig na bootseerd,
Kom kom myn Isabel, dat blad eens omgekeerd,
Verander nu van taal, wy kunnen onze vlekken,
Gy met y schyngelaat ik met die rok bedekken.
Ha zedemeester hoe ben ik aan u verplicht! *by kust de rok*.
Al wie ten hoof verkeerd, die vald het veynzen licht.

ISABEL.
Hoe Karel, waand gy dan dat gy maar wind van woorden
Vol van gevynstheid, en van schyndeugd van my hoorden?
Hoe meend gy dat myn deugd niet anders is als schyn?

KAREL.
Gy zyt als ik en zoo als nu de menschen zyn,
Hoe derft die ouwe gek aanminnig beeld, u naad'ren,
Een gryzaard die de tyd het bloed bevriest inde aad'ren,
Wiens schraalen leeden, gansch verrimpelt niet als been
Verbeelden, een geraamt omkleed met vel alleen.
Die tandeloos Mevrouw, heeft geen meer spys van nooden
Vergun een grager mond dat schoon banket der gooden.

IZABEL.
Myn herte schreyd helaas hebt gy u zelf verkogt
Aan uwe lusten? weg, weg haatelyk gedrogt;
Gevrynsde, huychelaar, derft gy myn eer belaagen?
En hoopt gy van myn deugd de lauwren weg te draagen?
Verrader van myn huys vervolger van myn Trouw.

KAREL.
Al lang genoeg geveynst die rol is uyt Mevrouw.
Kom kom mer vrolykheid uw tyt met my versleeten,
Gy zult met groot vermaak die ouwe gek vergeeten.

IZABEL.
Fransyn laat Karel uyt.

Vyftiende toonneel.

KAREL, FRANSYN, IZABEL, LAMMERT

FRANSYN.
Mevrouw ey wees doch stil.
Heer Karel heeft u lief. Ik bid u volg zyn wil.

KAREL.
Wy zullen met vermaak dees zoete zoomerdaagen,
Op 't land, by Beverwyk, doorbrengen met behaagen,
Myn koets staat aan de Poort gereet kom laat ons gaan,
Ik bid u Izabel.

IZABEL.
Ik zeg raak my niet aan;
Zult gy de boosheid van uw bloed baldadig voeden?
Zoude ik met u na Beverwyk gaan, welk vermoeden.
Ha monster! en verrâan myn eer, myn trouw, myn deugd
'k Heb stomp getreeden al de prikkels vande jeugd.

LAMMERT.
Hoor buyten is een fles, Mevrouw vol limonade,
En konfituren.

IZABEL.
Ach hoe ben ik hier verraden.

Franzyn zult gy my ook zoo schandelyk verraân.

FRANSYN.
Hoe ik Mevrouw, hoe ik? ik zal zelf met u gaan.
En dan hebt gy in 't minst voor geen gevaar te vreezen.

KAREL.
De deugd zal onderweeg dan onze leydsman weezen.

IZABEL.
Foey hatelyke slang die ik heb opgekweekt,
Als in myn boezem, dat gy my naa 't herte steekt.
O heilloos Monster gy zult niet op my verwinnen,
Schoon dat ik ben verraân van buyten en van binnen
De deugd houd egter in myn eed'le ziel nog stand.

KAREL.
Ik bid u Izabel ga met my op het land,

IZABEL.
Wat zegt gy my Barbaar verbastert van de reeden
Zoude ik myn Trouw verbond om u met voeten treeden?
Zou 'k myn getrouwe man verlaaten en verraân?

FRANSYN.
Tut tut Mevrouw dat word nu dagelyks gedaan

KAREK.
Verschoon myn stout bestaan, 'k word door de min bewoogen.
Die my vervoerd.

IZABEL.
't Verraad straalt uyt uw heilooze oogen.
Ha booswicht.

KAREL.
Lambert en Fransyn sluyt alles toe.
Beraâ u roch in 't kort dit marren ben ik moe.
Vergun me een kus Mevrouw ik kan niet langer toeven
Zyn al de deuren toe?

Zestiende toonneel.

KAREL, IZABEL, LUBBERT met de rok van Karel aan.
HEER en VROUW van HOOGADEL, KOENHERT, JERONIMO, JAN, LAMBERT en FRANSYN.

LUBBERT. ***komt onder de Taafel met de Rok van Karel uyt.***
Dat zal zo net niet hoeven.
‘O jongeling gy zyt ver van de rechte baan,
‘Zoo spreekt Hylarius dien grooten Siziliaan.
‘Maar stak'er stigting in uw beyder redeneering,
‘Wanneer ik in kwam of gedyde die tot leering?
Gevynsde Huygelaar, bedrieger zonder Trouw,
Verrader van myn eer, vervolger van myn Vrouw,
‘De wyze Seneca zal onze spreeker weezen
‘Wy zullen hooren daar begint hy al te leezen.

Heer van HOOGADEL.
Ha! booswicht tracht gy 't huys hoogadel zulk een smaad
Zoo aan te vryven, Fiel, door zulk een euveldaad?
't Is wonder dat de vlam van myn getergde tooren.
U niet verslind, ha smaad wat heb ik moeten hooren!

Vrouw van HOOGADEL.
Trouw'looze zonder deugd, gy haatelyk gedrogt
Myn eed'le dochter die zoo kuys is opgebrogt.
Durft gy verraader, gy haar eerbaarheyd belaagen?
Myn kind uw deugd, verheugd my in myn ouwe dagen,
Nu gy aan elk laat zien het onbesprooken bloed,
Van 't huys hoogadel dat de deugd heeft opgevoed.

KOENHERT.
‘O dwaaze jongeling ik moet u beeter leeren
Men kent de voogels maar alleenig aan haar veeren.

LUBBERT.
Stantyastige Izabel. wat ben ik u verplicht.

KOENHERT.
Schenzieke guit vertrek terstont uyt ons gezicht.
Eer my de wraak port om uw boos bedryf te straffen.

LAMBERT.
Franzyn 't zyn honden die niet byten, schoon zy blaffen.

IZABEL.
Geweldenaar, blyft gy noch onbeschaamde, staan.

KAREL.
Wat hier geschiet is heeft de liefde my gerâan.

JERONIMO.
"O laat veel hooger stof en geestelvker dingen
"Het voorwerp zyn van al uw zielsbespiegelingen.

Heer van HOOGADEL.
Vertrek onkuysche 'k vind myn eer hier fel gehoond.

KAREL.
De liefde list word nooit gestraft maar wel verschoond.

KOENHERT.
Vertrek eer deeze kling uw onkuys bloed doed stroomen.

LUBEERT.
Heer broeder zyt gerust, ik heb myn wraak bekomen.
Hy is genoeg gestraft. Heer gy hebt my verplicht.
Maar blyf voor eeuwig uyt myn huys en aangezicht.

JAN.
"En Jan wyl gy uw Heer van acht'ren na zult treeden,
"Zoo volg voor al hem na in deugdelyke zeeden.

LAMMERT.
"Franzyn nou is 't verbruyt hoe zal 't nu met ons gaan.

FRANSYN.
'k Heb niet te seggen 'k vrees myn dingen zyn gedaan.

Heer van HOOGADEL.
De eer van hoogadel komt u van uw straf bevryen

KAREL.
kom gaan wy Lammert wie getrouw bemind moet lyen.

binnen.

JAN.
Dat 's regt zy scheefhals.

FRANZYN.
Nou 's die ring myn hoop myn schat.

LAMBERT.
Die ring is als jouw hert zoo fyn, verstaaje dat?

binnen

ISABEL.
Vertrek Franzyn.

FRANSYN.
Mevrouw ey geef my uw genaade.

IZABEL.
Gy hebt myn eer getracht, ontrouwe, te verraaden.

FRANSYN.
Ik heb alleen getracht te trouwen.

IZABEL.
Ga Franzyn.

FRANSYN.
Och! och wat doed me ook al om maar getrouwt te zyn.

LUBBERT.
Getrouwe en eed'le vrouw gy zuyvert myn geweeten.
Ik zal uw trouwe min beloonen, nooit vergeeten.

JAN.
Al gaat de droes gekleet in 't zwart
Zyn snuyt verraad hem of zyn start.

EYNDE.